

پادشاهان قاجار و روحانیت شیعه
از دیدگاه صاحب نظران تاریخ

www.ketab.ir

نویسنده:

پیمان حاج محمود عطار

سرشناسه: حاج محمودعطار، پیمان، -
 عنوان و نام پدیدآور: پادشاهان قاجار و روحانیت شیعه از دیدگاه صاحب‌نظران
 تاریخی / نویسنده: پیمان حاج محمودعطار.
 مشخصات نشر: تهران: مانیان، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۵۲-۸۹-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۱ - ۲۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ق. -- روحانیت
 موضوع: Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925 -- Clergy
 موضوع: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ق.
 موضوع: Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925
 رده‌بندی دیویی: ۰۷۴/۹۵۵
 رده‌بندی کنگره: DSRH۱۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۸۵۶۲۶
 وضعیت رکورد: فیبا

پادشاهان قاجار و روحانیت شیعه از دیدگاه صاحب‌نظران

تاریخی

پیمان حاج محمودعطار

نشر مانیان

چاپ و صحافی: پیشگام

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۸۹،۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۵۲-۸۹-۹

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۴۰۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۱	دوران‌های مختلف روابط علما و حکومت‌ها
۱۳	مشروعیت حکومت قاجار به واسطه علمای شیعه
۱۵	تقسیم‌بندی حکومت‌ها از دیدگاه علما
۱۶	نقش علماء در محاکم قضایی شرع
۱۶	نقش روحانیت در تحکیم قضاوت شرعی پس از مشروطه
۷۱	گرایش فتحعلی‌شاه قاجار به روحانیون
۱۹	سلطنت فتحعلی‌شاه به نیابت از مجتهدان
۲۱	شیخ جعفر نجفی معروف به کاشف الغطاء
۲۲	اقبال همگانی مردم به لزوم دخالت روحانیون در جنگ دوم با روسیه
۴۲	برخی از دلایل اقبال همگانی به یاری گرفتن از علما در جنگ دوم با روسیه
۲۶	نظر حامدالگار درباره نقش علماء در تحریض مردم به جنگ دوم با روسیه
۸۲	جلسه فتحعلی‌شاه با کارگزاران حکومتی و مجتهدان درباره جنگ با روسیه

- ۲۹..... صدور فتوای جهاد با روس‌ها از سوی علما.....
- ۳۰..... مخالفت روس‌ها با آغاز جنگ مجدد با ایران و.....
- ۳۸..... نظر نویسنده تاریخ جنگ‌های روسیه و ایران ...
- ۴۱..... قتل گریبایدوف سفیر روسیه و نقش سفیر انگلیس و علما در این حادثه.....
- ۴۲..... رابطه انگلستان با برخی علما.....
- ۴۳..... محمدشاه و علمای شیعه.....
- ۴۴..... رابطه علما با قائم مقام فراهانی.....
- ۴۷..... حاج میرزا آقاسی.....
- ۴۸..... میرزا آقاسی و سمت وزارت اعظم.....
- ۴۸..... رابطه میرزا آقاسی با محمدشاه.....
- ۴۹..... تعامل حاج میرزا آقاسی با دول اروپایی.....
- ۵۲..... شیوه صدارت حاج میرزا آقاسی.....
- ۵۳..... عزل حاج میرزا آقاسی از مقام وزارت.....
- ۵۳..... رابطه میرزا محمدتقی‌خان امیرکبیر با علما.....
- ۵۶..... رابطه میرزا ابوالقاسم امام جمعه تهران با امیرکبیر.....
- ۵۷..... تأسیس اداره نظارت بر رابطه علما و قدرت‌های خارجی.....
- ۵۷..... نقش علما در امور سیاسی و اجتماعی پس از قتل امیرکبیر.....
- ۵۹..... ظهور شیخ مرتضی انصاری.....
- ۶۰..... مخالفت شیخ مرتضی انصاری با نظر فقهی استادش.....
- ۶۱..... ملاعلی کنی.....

۶۲.....	ظهور میرزای شیرازی.....
۶۳.....	تحریم قرارداد رژی.....
۶۴.....	نامه اعتراضی مردم به علما.....
۶۸.....	تأثیر نامه سیدجمال‌الدین اسدآبادی به میرزای شیرازی چه میزان بود؟.....
۷۰.....	علمای شهر.....
۷۲.....	نامه لغو امتیازنامه رژی و تشکر میرزای شیرازی از ناصرالدین شاه.....
۲۷.....	اعتراض علما به اخذ وام از روسیه برای سفرهای اروپایی مظفرالدین شاه.....
۷۵.....	گزارش سفیر عثمانی از تحولات ایران، پیش و پس از اعلان مشروطه.....
۸۷.....	رابطه سیدجمال‌الدین اسدآبادی با سیدمحمد طباطبائی.....
۰۸.....	طباطبائی و انقلاب مشروطیت ایران.....
۳۸.....	آیت‌الله بهبهانی.....
۴۸.....	اقدامات و مواضع سیاسی بهبهانی.....
۸۶.....	سرانجام زندگی آیت‌الله بهبهانی.....
۸۸.....	تحصن مردم، بازرگانان و روحانیون در سفارت انگلیس.....
۹۰.....	واکاوی رفتار آیت‌الله بهبهانی در جریان تحصن.....
۹۲.....	اقدامات علما پس از به توپ بسته شدن مجلس.....
۹۳.....	آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری.....
۹۴.....	حضور شیخ فضل‌الله در جنبش تنباکو.....
۹۴.....	انقلاب مشروطه و شیخ فضل‌الله نوری.....
۹۶.....	اختلاف شیخ فضل‌الله نوری با آخوند خراسانی.....

مقدمه

درباره تاریخ دوران قاجار و نقش هر یک از گروه‌های اجتماعی از جمله روحانیون و علمای دینی در تحولات این دوران تاریخی، کتاب‌ها و مقالات بسیاری نوشته شده است. هم چنین کتب بسیاری درباره دوران مشروطه و انقلاب مشروطه نگارش یافته و نقش هر یک از گروه‌های روشنفکران، علما و... در این کتاب‌ها آمده است.

نکته مهم در این زمینه لزوم گردآوری نظرات نویسندگان تاریخ قاجار و مشروطه در موضوع بسیار مهم نقش روحانیون در امور سیاسی و اجتماعی دوران پادشاهان قاجار از درون کتاب‌های منتشرشده تاکنون به صورت یک پژوهش مستقل می‌باشد. نوشتاری که درپیش روی خواننده گرامی قرار دارد کوشش کرده تا از بین کتاب‌های نگارش یافته در این زمینه موارد مشترک بین نویسندگان تاریخ معاصر را گردآوری نموده و از این طریق یک خطامشی کلی در ذهن خواننده در خصوص نقش روحانیت در امور سیاسی و اجتماعی دوران قاجار پدید آورد.